

Sosyal, Beşerî ve İdari Bilimler Dergisi

2020, 3(4): 245-260.

DOI:10.26677/TR1010.2020.358

ISSN: 2667-422X Dergi web sayfası:

<https://www.sobibder.org>

ARAŞTIRMA MAKALESİ

0-6 Yaş Aralığındaki Çocukların Gelişimlerinin Annelerinin Çocukluk Çağı Örselenme Yaşantıları ve Aile Yaşam Kaliteleri Açısından İncelenmesi*

Uzm. Çocuk Gelişimci Merve ÖZDEMİR, Atatürk Şehir Hastanesi, Balıkesir, e-posta: m.sener-06@hotmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1194-2066>

Doç. Dr. Haktan DEMİRCİOĞLU, Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ankara, e-posta: hdemircioglu@hacettepe.edu.tr

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5092-1698>

Öz

Bu araştırmanın amacı, 0-6 yaş aralığındaki çocukların gelişimlerini annelerinin çocukluk örselenme yaşantısı ve aile yaşam kaliteleri açısından incelemektir. Araştırma nicel yöntemlerden tarama modeline göre tasarlanmıştır. Araştırmanın örneklemi, 202 anne ve onların 0-6 yaş arası çocuklarından (82 kız ve 120 erkek) oluşmaktadır. Araştırmanın verileri; Aile Bilgi Formu, Çocukluk Örselenme Yaşantısı Ölçeği, Beach Center Aile Yaşam Kalitesi Ölçeği ve Denver Gelişimsel Tarama Testi II ile toplanmıştır. Verilerin analizi yapılırken Çok Gözlü Ki-Kare Testi ve Kruskal-Wallis H Testi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda çocukların okul öncesi eğitim almaları ve annelerinin eğitim düzeyinin yükselmesinin çocukların gelişimleri üzerinde yordayıcı bir güce sahip olduğu; çocukların ince motor gelişimlerinin, annelerinin duygusal ve finansal aile yaşam kaliteleri açısından -artış gösteren grup lehine- anlamlı düzeyde olumlu seyrettiği görülmüştür. Elde edilen bulgular literatür çerçevesinde tartışılmıştır.

*Bu makale, Merve Özdemir'in Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü'nde hazırladığı '0-6 Yaş Arası Çocukların Gelişim Düzeyleri ile Annelerinin Örselenme Yaşantıları ve Aile Yaşam Kaliteleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi' isimli yüksek lisans tezinin bir kısmından üretilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk Gelişimi, Okul Öncesi Dönem, Anne, Örselenme Yaşantısı, Aile Yaşam Kalitesi.

Makale Gönderme Tarihi: 16.12.2019

Makale Kabul Tarihi: 01.04.2020

Önerilen Atıf:

Özdemir, M. ve Demircioğlu, H. (2020). 0-6 Yaş Aralığındaki Çocukların Gelişimlerinin Annelerinin Çocukluk Çağı Örselenme Yaşantıları ve Aile Yaşam Kaliteleri Açısından İncelenmesi, *Sosyal, Beşerî ve İdari Bilimler Dergisi*, 3(4): 245-260.

© 2020 Sosyal, Beşerî ve İdari Bilimler Dergisi.

**Journal of Social, Humanities and
Administrative Sciences**

2020, 3(4): 245-260. DOI:10.26677/TR1010.2020.358

ISSN: 2667-422X Dergi web sayfası: www.sobibder.org

RESEARCH PAPER

**Examination of the Development of Children Between the Ages of 0-6 in
terms of Abuse Experiences and Life Quality of Their Mothers**

Merve ÖZDEMİR, Atatürk City Hospital, Balıkesir, e-mail: m.sener-06@hotmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1194-2066>

Associate Prof. Dr. Haktan DEMİRCİOĞLU, Hacettepe University, Faculty of Health Sciences,
Ankara, e-mail: hdemircioglu@hacettepe.edu.tr

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5092-1698>

Abstract

The aim of this research is to examine the development of children in the age range of 0-6 years in terms of their mother's childhood life and family life quality. The research is designed based on the model of screening test from quantitative methods. The sample of the study consists of 202 mothers and their children between the ages of 0-6 (82 girls and 120 boys). The data of the study were collected through family Data Form, Childhood Abuse Experience Scale, Beach Center Family Quality of Life Scale, and Denver Developmental Screening Test II. Multi-span Chi-Square Test and Kruskal-Wallis H test were used to analyze the data. The results of the study revealed that the children's pre-school education and education status of their mothers had a predictive power over their children's development; fine motor developments of the children were significantly positive in terms of their mothers' emotional and financial family quality of life - in favor of the group that showed an increase. The findings were discussed within the framework of the literature.

Keywords: Child Development, Preschool Period, Mother, Abuse Experience, Family Quality of Life.

Received: 16.12.2019

Accepted: 01.04.2020

Suggested Citation:

Özdemir, M. and Demircioğlu, H. (2020). Examination of the Development of Children Between the Ages of 0-6 in terms of Abuse Experiences and Life Quality of Their Mothers, *Journal of Social, Humanities and Administrative Sciences*, 3(4): 245-260.

© 2020 Sosyal, Beşerî ve İdari Bilimler Dergisi.

GİRİŞ

Bireyin gelecekteki yaşamının temellerinin atıldığı 0-6 yaş dönemi gelişim açısından oldukça önemlidir. Bebeğin doğumundan sonraki ilk yıllarda, ailenin çocuğu ile kurduğu ilişkinin, iletişimin niteliği ve çocuğun tecrübe edinmesi için fırsatların sunulması, çocuğun özgüvenli, etrafıyla sağlıklı bağ kurabilen toplum içinde yarar sağlayan, üretken bir birey olmasında etkili olmaktadır (Bracha vd., 2004). Bu bağlamda, çocuğun doğduğu andan başlayarak çok yönlü gelişimin gerçekleştiği toplumun en küçük birimi olan aile oldukça önemlidir (Şahin Dağlı, 2017). Ailenin çocuğun varlığından mutluluk duyuyor olması ve kendi içinde olumlu ilişkiler kurabilen yetişkinlerin varlığı çocuğun kendine olan güveninin gelişmesinde önemli rol oynamaktadır (Ünver Bağcıoğlu, 2015).

Bebeğin, anne ile doğum öncesi başlayan ilişkisi doğum sonrasında emme ihtiyacının bu sürece dahil olmasıyla daha da önem kazanmaktadır (Yavuzer, 2007). Bebeklerin annelerine gösterdikleri bağlılık, hayatın başlangıcında gözlemlenen ilk sosyal davranıştır. Yeni doğanın anneye bağlılığı; sürekli ona yakın olma isteği, sarılması ve sürekli anneyi izlemesi açıkça görülebilir (Yavuzer, 2008). Annenin bebeğin ilgi ve ihtiyaçlarını önemseyerek, geciktirmeden ve zamanında karşılması bebeğin temel güven duygusunun gelişmesine katkıda bulunmakla birlikte bebeğin gelecekte sağlıklı ilişkiler kurmasında etkili olacaktır (Yavuzer, 2007).

Bebeklik dönemindeki güvensiz bağlanmanın, annenin geçmişten getirdiği psikososyal sorunlar ile ilişkisi olduğu düşünülmektedir. Dolayısıyla annenin evliliğiyle ilgili düşünceleri, sosyal çevresinin kısıtlılığı, psikolojik sorunları ve kendi çocukluk yaşantısı çocuğun anneye bağlanmasını fazlasıyla etkilemektedir (Bee vd., 1985). Özellikle çocukluk çağında örselenmiş ebeveynler yakın ilişkiler kurmakta güçlük çekmekte ve çatışmalı, duygusal yoğunluğu az, etrafındaki insanlarla ilişkisinde yıkıcı ve istismar edici yaklaşım gösterirler (Kaplan vd., 1999). İstismarın erken dönem etkilerinin yanı sıra yetişkinlik döneminde psikiyatrik bozukluklar, uyku bozuklukları, intihar eğilimi, madde kullanımı ve ebeveynlikte istismar etme durumları ile karşılaşılma olasılığı yüksektir (Diaz, Simantov ve Rickert, 2002).

Hem toplum hem de birey için büyük önem taşıyan aile, özellikle bireyin gelişimi açısından pek çok etkiye sahiptir. Aileyi etkileyen her durum, çocuk üzerinde de uzun veya kısa vadede etkili olmaktadır. Aile sistemini bozan etmenler çocuğun gelişiminde de aynı olumsuz etkiyi yaratabilmektedir. Çocuğun gelişiminde aile dinamiklerinin, ebeveynin geçmişinin, ebeveynin kişilik özelliklerinin ve çocuk yetiştirme tutumlarının önemli etkilerinin olduğu bilinmektedir (Belsky, 1980; Cicchetti ve Lynch, 1993).

Çocuğun aile ortamında maddi ve manevi gereksinimlerinin önemsenip, zamanında karşılanmasının çocukta yarattığı desteklenme duygusu sonucunda çocuğun aile ve toplumsal bakımdan yaşam kalitesi algısı etkilenmektedir. Aile yaşam kalitesi algısını etkileyen başka etmenlerde vardır. Bunlar; bireyin ailedeki her bireyle nitelikli ve güzel zaman geçirebilmesi, ailedeki bireylerin birbirlerine karşı yakın davranması ve destekleyici olması, ailedeki üyelerin karşılaşılan sorunlara çözüm odaklı yaklaşabilmeleri, eğitim ve sağlık gibi hizmetlerden faydalanabilme fırsatı sunulabilmesi ve aile bireylerinin güvenli, rahat bir ortamda yaşayabilmesidir (Andrews ve Withey, 1976; Campbell vd., 1976).

Anne ve babanın, birbirlerine ve çocuklarına ihtiyaçları olan ilgiyi göstermeleri ve ailedeki bireylerin rolleri ile ilgili sorumluluklarını yerine getirmek için çabalamaları, aile bağının sağlıklı bir şekilde oluşmasını sağlayacaktır (Masalçı, 2000). Bununla birlikte, çocuğun kendisi ve çevresiyle barışık bir birey olarak yetişmesi de ailenin gerçekleştirdiği bir olaydır. Duruma bu açıdan bakınca, topluma sağlıklı insan kazandıran "aile kurumu"nun oldukça önemli bir pozisyona sahip olduğu görülmektedir (Öz, 2003). Buradan yola çıkarak araştırmada 0-6 yaş

dilimi içerisindeki çocukların gelişimlerinin annelerinin çocukluk çağı örselenme yaşantıları ve aile yaşam kaliteleri açısından incelenmesi amaçlanmıştır.

YÖNTEM

Araştırmanın Türü

Bu araştırmada 0-6 yaş arası çocukların gelişimlerinin, annelerinin çocukluk çağı örselenme yaşantıları ve annelerinin yaşam kaliteleri açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda çalışma, nicel araştırma yöntemlerinden mevcut durumu ortaya koymayı hedefleyen tarama modeline göre tasarlanmıştır. Tarama modelinde bağımsız değişkenlerin bağımlı değişkenleri ne düzeyde açıkladığını ortaya koymak amaçlanırken ilişkisel modelde iki veya daha çok değişken arasındaki birlikte değişim varlığını ve derecesini belirlemek amaçlanmıştır.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini tespit edebilmek amacıyla, Balıkesir Merkez Atatürk Şehir Hastanesi "Çocuk Gelişimi Polikliniği" ne gelişimsel değerlendirme için son bir yıl içerisinde (01.12.2017-01.12.2018 tarihleri arasında) başvurusu yapılan 0-6 yaş dilimi içerisinde kaç çocuğun olduğu araştırılmıştır. Bu kapsamda, 1069 çocuk ve annesi araştırmanın evrenini oluşturmuştur.

Araştırma örnekleminde yer alacak anne ve çocuk sayısı Israel (1992) tarafından önerilen örneklem sayısı belirleme tablosu üzerinden; % 95 güven aralığına ve % 5 hassasiyet düzeyine göre hesaplanmış ve 291 çocuğun araştırmanın örneklemini oluşturabileceği görülmüştür. Bununla birlikte veri kaybı riski gözetilmiş; bu nedenle de araştırmanın örnekleminde Balıkesir Merkez Atatürk Şehir Hastanesi "Çocuk Gelişimi Polikliniği"ne gelişimsel değerlendirme için başvuran 0-6 yaş aralığında bulunan 300 çocuk ve annesinin yer alması öngörülmüştür. Ancak, araştırmanın başında 300 olarak belirlenen örneklem sayısı, veri toplama sürecinde başvuru yetersizliği nedeniyle 202 olarak değiştirilmiştir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada, ailenin demografik özelliklerini belirleyebilmek amacıyla "Aile Bilgi Formu", annelerin çocukluk örselenme yaşantılarını değerlendirebilmek amacıyla "Çocukluk Çağı Örselenme Yaşantısı Ölçeği (ÇÖYÖ)", annelerin aile yaşam kalitelerini değerlendirebilmek amacıyla "Beach Center Aile Yaşam Kalitesi Ölçeği (BCAYKÖ)" ve 0-6 yaş arası çocukların gelişim düzeylerini ölçmek amacıyla "Denver II Gelişimsel Tarama Testi" kullanılmıştır.

Aile Bilgi Formu

Araştırmaya katılan çocuklar, anneleri ve babaları ile ilgili demografik bilgileri edinmek amacıyla araştırmacı tarafından "Aile Bilgi Formu" hazırlanmıştır. Aile Bilgi Formu; çocukların yaş, cinsiyet doğum sırası, okul öncesi eğitim alma durumu, anne ve babanın yaşı, evlenme yaşı, çocuk sayısı, öğrenim durumu, çalışma durumları, mesleği, ekonomik durumları, babanın çocukla ilgilenme düzeyi ile ilgili bilgilerin ortaya konulmasına yönelik maddeleri kapsamaktadır.

Çocukluk Örselenme Yaşantısı Ölçeği (ÇÖYÖ)

Ölçek, 18 yaş öncesindeki örselenme yaşantılarını araştırmak amacıyla 1994 yılında Bernstein ve arkadaşları (Bernstein vd., 1994) tarafından geliştirilmiş olup 5'li likert tipinde 40 maddelik bir ölçektir. Tüm maddeler "Hiçbir Zaman", "Nadiren", "Bazen", "Sıklıkla" ve "Çok Sık" seçenekleri ile değerlendirilmektedir. Ölçeğin Türkçe'ye uyarlaması Aslan ve Alparslan (Aslan ve Alparslan, 1999) tarafından, Bernstein'dan izin alınarak yapılmıştır. Ölçeğin iç güvenirlik çalışması neticesinde Cronbach alfa katsayısı 0.96, alt ölçeklerin ise 0.94–0.96 arasında bulunmuştur. Faktör analizi sonucunda ölçeğin üç faktörlü bir yapı gösterdiği belirlenmiştir. Bu faktörler "duygusal kötüye kullanım ve duygusal ihmal", "fiziksel kötüye kullanım" ve "cinsel kötüye kullanım"dır. Ölçekten en düşük 40 puan, en yüksek 200 puan alınabilmektedir.

Verilerin toplanması için hastanenin bağlı olduğu müdürlüğün etik kuruluna başvuru sonrasında, etik kurul tarafından; araştırmaya katılanların ölçeğin cinsel istismar alt boyutu ile ilgili sorulara verilen yanıtların gerçeği yansıtmayacağı düşüncesi nedeniyle bu alt boyutun araştırma dışında tutulması istenmiştir. Bu nedenle ölçekte yer alan "duygusal kötüye kullanım ve duygusal ihmal" ve "fiziksel kötüye kullanım" alt boyutlarıyla çalışılmıştır. Yani ölçek 35 soru 2 alt boyut üzerinden puanlanmıştır. Bu haliyle ölçekten en yüksek 175 puan, en az ise 35 puan alınabilmektedir.

Beach Center Aile Yaşam Kalitesi Ölçeği (BCAYKÖ)

Ölçek, Kansas Üniversitesi Beach Aile ve Yetersizlik Merkezi tarafından herhangi bir gelişimsel yetersizliğe sahip olan çocukların ebeveynlerine yönelik hazırlanmıştır (Meral ve Cavkaytar, 2013). 5'li likert tipi olan ölçek toplam 25 maddeden oluşmaktadır. Ayrıca "aile etkileşimi boyutu (6 madde)", "ebeveynlik boyutu (6 madde)", "duygusal yeterlik boyutu (4 madde)", "fiziksel / finansal /materyal yeterliği (5 madde) ve "yetersizliğe ilişkin destek (4 madde)" alt boyutlarından oluşan ölçeğin toplam 5 alt boyutu vardır. Ölçeğin Türkçe uyarlaması ile geçerlilik ve güvenirlik çalışmaları Meral ve Cavkaytar (2013) tarafından yapılmıştır. Tüm maddeler "Hiç uygun değil", "Uygun değil", "Ne uygun ne uygun değil", "Uygun", "Tamamen uygun" değerlendirilmekte ve ters madde bulunmamaktadır. Ölçekten en yüksek 125 puan, en az ise 25 puan alınabilmektedir (Meral ve Cavkaytar, 2013). Ölçeğin iç güvenirlik çalışması neticesinde Cronbach alfa katsayısı 0.94'dir. Alt boyutlara ait olan Cronbach Alfa değerleri ise 0.80-0.92 arasında bulunmuştur (Meral, 2011). Bu tez çalışmasının örneklemini normal gelişim gösteren çocukların oluşturması nedeniyle ölçek 21 soru 4 alt boyut üzerinden puanlanmıştır. Yani "yetersizliğe ilişkin destek" alt boyutu araştırmaya dahil edilmemiştir. Bu haliyle ölçekten en yüksek 105 puan, en az ise 21 puan alınabilmektedir.

Denver Gelişimsel Tarama Testi II

Test, çocukların gelişimlerinin izlenerek gelişimsel sorunları yakalamak ve erkenden müdahale edebilmek amacıyla ilk kez 1967 yılında, Frankenburg ve Dodds tarafından yayınlanmıştır. Birçok ülkede kullanılmış ve elde edilen yeni bilgiler ışığında 1990 yılında Frankenburg ve Dodds tarafından yeniden gözden geçirilerek Denver II oluşturulmuştur. Türkiye'de 1982 yılında Hacettepe Üniversitesi öğretim üyeleri Kalbiye Yalaz ve Shirley Epir tarafından DGGT'nin ilk standardizasyonu yapılmıştır. 1996 yılında Kalbiye Yalaz ve Banu Anlar; 2009 yılında Kalbiye Yalaz, Banu Anlar ve Birgül Bayoğlu tarafından yeniden gözden geçirilmiş ve standardize edilmiştir. Denver II adıyla tüm Türkiye'de eğitimini almak şartıyla kullanıma sunulmuştur (Anlar ve Yalaz, 1996, Yalaz v.d., 2016). Denver II, kişisel-sosyal, ince motor-uyumsal, dil ve kaba

motor olmak üzere dört gelişim alanını değerlendiren 134 maddeden oluşmaktadır. Çocuğun yaşı hesaplandıktan sonra yaş çizgisinin çizilmesiyle çocuğun hangi becerileri yapabilmesi gerektiği görülmekte ve bu şekilde testör çocuğun gelişiminin yaşı ile uyumunu değerlendirmektedir. Gelişimsel maddeler dışında testin sonunda gözlemlenen 5 adet "Test Davranışı" maddesi bulunmaktadır. Testör bu maddeleri çocuğu değerlendirdiği süre zarfında gözlemlemekte ve yorumsal olarak daha kolay değerlendirme yapabilmesini sağlayabilmektedir. Testin yorumlanmasında "normal", "anormal" ve "şüpheli" şeklinde üç değerlendirme bulunmaktadır. Çocuğun gelişiminin "normal" olarak yorumlanabilmesi için ayına/ yaşına uygun maddelerin hepsini geçmesi veya en fazla bir uyarı maddesi alması, "şüpheli" olarak yorumlanabilmesi için yalnızca bir gecikme, iki veya daha fazla uyarı, bir gecikme, bir gecikme + bir ve/veya daha fazla uyarı maddesi alması, "anormal" olarak yorumlanabilmesi için ise tüm testteki maddeler için iki veya daha fazla gecikme maddesi alması gerekmektedir. Bu tür anormal gelişim durumunda tanı değerlendirmesi için bir merkeze yönlendirme yapılması önerilmektedir (Yalaz vd., 2016).

Araştırmanın Etik Yönü

Öncelikle Beach Center Aile Yaşam Kalitesi Ölçeği ve Çocukluk Örselenme Yaşantısı Ölçeği'nin araştırma kapsamında kullanılabilmesi için ölçeklerin uyarlama çalışmasını yapan araştırmacılar ile iletişime geçilerek gerekli izinler alınmıştır. Bunun yanı sıra Denver Gelişimsel Tarama Testi II'nin uygulama eğitimi araştırmacı tarafından 2010 yılında alınmıştır.

Hacettepe Üniversitesi Etik Komisyonu ve Balıkesir İl Sağlık Müdürlüğü'nden gerekli izinlerin alınmasının ardından çalışmalara başlanmıştır.

Veri Toplama İşlemi

Araştırma hakkında bilgilendirilen ve katılmayı kabul eden anneler tarafından "Aile Bilgi Formu", "Çocukluk Örselenme Yaşantıları Ölçeği" ve "Beach Center Aile Yaşam Kalitesi Ölçeği" doldurulmuştur. Bu esnada annelerinin yanında bulunan çocuklarla iletişim kurularak "Denver II Gelişimsel Tarama Testi" uygulanmıştır.

Verilerin Analizi

Veriler SPSS 20.00 paket programına aktarıldıktan sonra analizleri yapılmıştır. Verilerin dağılımının normal olup olmadığını saptamak için örneklem büyüklüğü 50'nin üzerinde olması sebebiyle Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro Wilk testlerinden yararlanılmıştır. Veriler normal dağılım kriterine uymaması sebebiyle verilerin analizinde parametrik olmayan hipotez testlerinden yararlanılmıştır. Annelerin ve çocukların demografik bilgilerini Denver II sonuçları ile karşılaştırmak ve aralarındaki ilişkiyi incelemek amacıyla Ki-Kare ve Çok Gözlü Ki-Kare Testleri kullanılmıştır. Gruplar arasındaki farklılığın incelenmesinde; Kruskal-Wallis H testi kullanılmıştır. Hem normallik dağılım bulguları hem de hipotez testlerinin sonuçları yorumlanırken anlamlılık düzeyi olarak 0,05 olarak alınmıştır.

BULGULAR

Çalışma grubunda yer alan çocukların DGTT II'nin sonuçlarının çocukların demografik bilgilerine göre Ki-kare testi sonuçları Tablo.1'de yer verilmiştir.

Tablo 1. DGTT II'nin sonuçlarının çocukların demografik bilgilerine göre Ki-kare testi sonuçları

Değişkenler	Gruplar	Normal		Normal Olmayan**		p
		f	%	f	%	
Okul Öncesi Eğitim Alma Durumu	Alıyor	31	64,5	17	35,5	,048*
	Almıyor	73	47,4	81	52,6	
Cinsiyet	Kız	49	59,7	33	40,3	,051
	Erkek	55	45,8	65	54,2	
Doğum Sırası	1	60	58,3	43	41,7	,188
	2	34	44,2	43	55,8	
	3 ve sonrası	10	45,5	12	54,5	

*p< 0,05

**DGTT II sonucu "şüpheli" ve "anormal" olan çocuklar bu başlık altında toplanmıştır.

Tablo 2. DGTT II'nin sonuçlarının annelerin demografik bilgilerine göre Ki-kare testi sonuçları

Değişkenler	Gruplar	Normal		Normal Olmayan**		p
		f	%	f	%	
Yaş	30 ve altı	45	50,0	45	50,0	,862
	31-35 yaş	38	53,5	33	46,5	
	36 ve üstü	20	48,7	21	51,3	
Evlenme yaşı	20 ve altı	24	41,4	34	58,6	,237
	21-25 yaş	47	52,8	42	47,2	
	26-30 yaş	22	62,9	13	37,1	
	31 ve üstü	10	50,0	10	50,0	
İlk Çocuğu	20 ve altı	13	40,6	19	59,4	,433
Doğurma Yaşı	21-25 yaş	43	53,8	37	46,2	
	26 ve üstü	47	52,2	43	47,8	
Çocuk Sayısı	1	43	61,4	27	38,6	,188
	2	47	48,0	51	52,0	
	3 ve sonrası	14	41,2	20	58,8	
Çalışma Durumları	Çalışıyor	32	59,3	22	40,7	,103
	Çalışmıyor	71	47,9	77	52,1	
Meslek	Çalışmıyor	72	49,0	75	51,0	,173
	Kamu görevlisi	18	64,3	10	35,7	
	İşçi	3	37,5	5	62,5	
	Serbest meslek	2	33,3	4	66,7	
	Çiftçi	0	0,00	2	100	
	Diğer	8	72,7	3	27,3	
Öğrenim Durumu	İlkokul ve öncesi	10	32,3	21	67,7	,048*
	Ortaokul	23	46,0	27	54,0	
	Lise	30	53,6	26	46,4	
	Üniversite	40	61,5	25	38,5	

*p< 0,05

Tablo 1. incelendiğinde, çocukların DGTT II'den aldıkları sonucun, onların cinsiyetlerine ve doğum sıralarına göre anlamlı bir farklılık göstermediği görülmektedir (p>0,05). Okul öncesi

eğitim alıp almama durumlarına göre ise “okul öncesi eğitim alma” lehine anlamlı bir farklılık gösterdiği görülmektedir ($p>0,05$). Okul öncesi eğitim alan çocukların (%64,5), okul öncesi eğitim almayan çocuklara (%47,4) göre DGTT II’den daha yüksek oranda “normal” sonuç aldıkları saptanmıştır.

Tablo 2. incelendiğinde çocukların DGTT II sonuçlarının, annelerin yaşlarına, evlenme yaşlarına, ilk çocuğu doğurma yaşlarına, çocuk sayısına, çalışma durumlarına ve mesleklerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği ($p>0,05$); annelerin öğrenim durumuna göreyse çocukların DGTT II sonuçları arasında yükselen öğrenim kademesi lehine istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir ($p<0,05$). Üniversite mezunu annelerin çocukları (% 61.5), ilkökul ve öncesi öğrenim durumuna sahip annelerin çocuklarına (%32.3) göre DGTT II’den daha yüksek oranda “normal” sonuç aldıkları saptanmıştır. Eğitim kademesi yükseldikçe “normal” sonuçların yüzdesinde anlamlı düzeyde artış saptanmıştır.

Tablo 3. DGTT II’nin alt gelişim alanları ile ÇÖYÖ Fiziksel İstismar puan ortalamaları arasındaki Kruskal-Wallis H testi sonuçları

DGTT II Gelişim Alanları	Fiziksel İstismar	n	\bar{X}	Ortanca	Min	Max	ss	Sıra Ortalaması	H	P	İkili Karşılaştırma
Kişisel Sosyal	Normal	153	27,41	28	16	63	7,27	96,23	5,256	,072	
	Uyarı	15	30,53	30	20	44	8,11	122,0			
	Gecikme	34	31,52	30	20	63	11,16	116,1			
İnce Motor	Normal	150	28,39	30	16	63	8,60	100,82	,598	,742	
	Uyarı	19	29,05	30	20	45	7,53	111,3			
	Gecikme	33	27,69	30	19	48	6,95	99,03			
Dil Gelişim	Normal	126	27,84	30	16	60	7,40	100,1	,206	,902	
	Uyarı	12	31,16	30	19	63	13,52	101,3			
	Gecikme	64	28,78	30	20	63	8,57	104,2			
Kaba Motor	Normal	164	28,05	30	16	63	7,60	100,7	3,975	,137	
	Uyarı	8	35,62	35	24	60	13,82	140,6			
	Gecikme	30	27,96	35	20	63	9,14	95,35			

* $p<0,05$

Tablo 3. incelendiğinde annelerin ÇÖYÖ fiziksel istismar alt boyutu puan ortalamaları ile çocukların DGTT II dil gelişim, ince motor, kaba motor, kişisel sosyal beceri sonuçları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir ($p>0,05$).

Tablo 4.’de annelerin ÇÖYÖ duygusal istismar-ihmal alt boyutu puan ortalamaları ile çocukların DGTT II dil gelişim, ince motor, kaba motor, kişisel sosyal beceri sonuçları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir ($p>0,05$).

Tablo 5.’de annelerin ÇÖYÖ toplam puan ortalamaları ile çocukların DGTT II dil gelişim, ince motor, kaba motor, kişisel sosyal beceri sonuçları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir ($p>0,05$).

Tablo 6.’da annelerin BCAYKÖ aile etkileşimi alt boyutu puan ortalamaları ile çocukların DGTT II dil gelişim, ince motor, kaba motor, kişisel sosyal beceri sonuçları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir ($p>0,05$).

Tablo 4. DGTT II'nin alt gelişim alanları ile ÇÖYÖ Duygusal İstismar-İhmal puan ortalamaları arasındaki Kruskal-Wallis H testi sonuçları

DGTT II Gelişim Alanları	Duygusal İstismar-İhmal	n	\bar{X}	Ortanca	Min	Max	ss	Sıra Ortalaması	H	p	İkili Karşılaştırma
Kişisel Sosyal	Normal	153	66,59	66	29	87	11,78	104,6	2,433	,296	
	Uyarı	15	64,33	66	37	81	11,89	90,73			
	Gecikme	34	62,91	66	30	79	13,78	89,32			
İnce Motor	Normal	150	66,13	66	29	87	12,53	103,8	1,803	,406	
	Uyarı	19	63,31	66	31	79	12,45	85,95			
	Gecikme	33	65,75	66	43	81	10,38	96,82			
Dil Gelişim	Normal	126	66,65	66	29	87	11,26	103,3	1,160	,560	
	Uyarı	12	60,66	66	31	79	16,75	85,00			
	Gecikme	64	65,10	66	30	81	12,82	99,42			
Kaba Motor	Normal	164	65,93	65	29	87	11,92	100,89	2,370	,306	
	Uyarı	8	58,87	60	30	73	16,44	73,38			
	Gecikme	30	66,93	65	34	79	12,16	108,95			

*p< 0,05

Tablo 5. DGTT II'nin alt gelişim alanları ile ÇÖYÖ Toplam puan ortalamaları arasındaki Kruskal-Wallis H testi sonuçları

DGTT II Gelişim Alanları	ÇÖYÖ Genel Toplam	n	\bar{X}	Ortanca	Min	Max	ss	Sıra Ortalaması	H	p	İkili Karşılaştırma
Kişisel Sosyal	Normal	153	94,03	94	52	110	9,97	101,5	1,636	,441	
	Uyarı	15	95,70	95	66	111	11,01	113,7			
	Gecikme	34	93,93	94	76	120	8,72	91,75			
İnce Motor	Normal	150	94,43	94	52	120	10,02	103,2	,905	,636	
	Uyarı	19	93,26	94	67	111	10,76	96,71			
	Gecikme	33	93,47	94	70	120	8,65	93,46			
Dil Gelişim	Normal	126	94,52	95	66	120	9,54	102,4	,347	,841	
	Uyarı	12	93,33	93	76	111	10,14	93,50			
	Gecikme	64	93,62	93	52	109	10,48	99,91			
Kaba Motor	Normal	164	94,01	94	52	120	10,32	101,4	,132	,936	
	Uyarı	8	96,33	95	85	111	7,53	104,3			
	Gecikme	30	94,34	95	74	120	7,59	97,69			

*p< 0,05

Tablo 6. DGTT II'nin alt gelişim alanları ile BCAYKÖ Aile Etkileşim puan ortalamaları arasındaki Kruskal-Wallis H testi sonuçları

DGTT II Gelişim Alanları	Aile Etkileşim	n	\bar{X}	Ortanca	Min	Max	ss	Sıra Ortalaması	H	p	İkili Karşılaştırma
Kişisel Sosyal	Normal	153	26,20	26	6	30	3,69	103,4	2,367	,306	
	Uyarı	15	26,80	26	21	30	2,75	111,2			
	Gecikme	34	24,97	26	10	30	4,56	88,29			
İnce Motor	Normal	150	26,34	26	6	30	3,68	106,1	3,824	,148	
	Uyarı	19	24,89	26	10	30	4,54	85,18			
	Gecikme	33	25,36	26	15	30	3,87	89,77			
Dil Gelişim	Normal	126	26,22	26	6	30	3,58	102,4	,759	,684	
	Uyarı	12	23,91	26	10	30	6,66	87,38			
	Gecikme	64	26,09	26	15	30	3,49	102,2			
Kaba Motor	Normal	164	26,18	26	6	30	3,84	104,2	2,438	,295	
	Uyarı	8	25,75	26	16	30	4,86	103,1			
	Gecikme	30	25,36	26	15	30	3,38	86,27			

*p< 0,05

Tablo 7. DGTT II'nin alt gelişim alanları ile BCAYKÖ Ebeveynlik puan ortalamaları arasındaki Kruskal-Wallis H testi sonuçları

DGTT II Gelişim Alanları	Ebeveynlik	n	\bar{X}	Ortanca	Min	Max	ss	Sıra Ortalaması	H	p	İkili Karşılaştırma
Kişisel Sosyal	Normal	153	25,33	25	12	30	3,68	103,9	1,645	,439	
	Uyarı	15	25,40	25	16	30	4,54	102,6			
	Gecikme	34	24,05	25	13	30	3,87	89,85			
İnce Motor	Normal	150	25,36	25	12	30	3,40	105,3	2,560	,278	
	Uyarı	19	24,31	25	16	30	3,75	90,24			
	Gecikme	33	24,51	25	13	30	3,57	90,45			
Dil Gelişim	Normal	126	25,33	25	12	30	3,15	103,2	,415	,813	
	Uyarı	12	24,91	25	15	30	4,46	104,1			
	Gecikme	64	24,75	25	13	30	3,87	97,64			
Kaba Motor	Normal	164	25,35	25	12	30	3,21	103,8	4,033	,133	
	Uyarı	8	25,87	25	17	29	3,97	121,1			
	Gecikme	30	23,66	25	13	30	4,38	83,53			

*p< 0,05

Tablo 7.'de annelerin BCAYKÖ ebeveynlik alt boyutu puan ortalamaları ile çocukların DGTT II dil gelişim, ince motor, kaba motor, kişisel sosyal beceri sonuçları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir (p>0,05).

Tablo 8. DGTT II'nin alt gelişim alanları ile BCAYKÖ Duygusal Yeterlik puan ortalamaları arasındaki Kruskal-Wallis H testi sonuçları

DGTT II Gelişim Alanları	Duygusal Yeterlik	n	\bar{X}	Ortanca	Min	Max	ss	Sıra Ortalaması	H	p	İkili Karşılaştırma
Kişisel Sosyal	Normal	153	15,24	15	12	30	3,68	106,7	5,090	,078	
	Uyarı	15	14,20	17	16	30	4,54	86,13			
	Gecikme	34	13,91	15	13	30	3,87	84,78			
İnce Motor	Normal	150	15,42	15	4	20	3,09	108,9	11,652	,003*	1-2
	Uyarı	19	12,68	15	6	20	3,68	64,76			
	Gecikme	33	14,06	15	4	20	3,93	88,70			
Dil Gelişim	Normal	126	15,20	15	6	20	3,08	104,6	,987	,611	
	Uyarı	12	14,25	15	4	20	5,04	98,83			
	Gecikme	64	14,56	15	4	20	3,64	95,87			
Kaba Motor	Normal	164	15,19	15	4	20	3,28	105,7	5,807	,055	
	Uyarı	8	14,87	15	8	18	3,68	103,9			
	Gecikme	30	13,60	15	6	20	3,73	77,90			

*p< 0,05

Tablo 8.'de Beach Center Aile Yaşam Kalitesi Ölçeği'nin duygusal yeterlik alt boyutu puan ortalamaları ile çocukların DGTT II dil gelişim, kaba motor, kişisel sosyal beceri sonuçları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı (p>0,05); duygusal yeterlik alt boyutu puan ortalamaları ile çocukların ince motor sonuçları arasında ise istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir (p<0,05).

Söz konusu farklılığın hangi gruplarda meydana geldiğini ortaya koymak amacıyla ikili karşılaştırma yapılmış ve duygusal yeterlik alt boyutu ile çocuğun ince motor gelişim sonuçları; normal ile uyarı ve gecikme olanların arasında, normal olanların lehine istatistiksel olarak

anlamli bir farklılık olduğu gör÷lmektedir ($p < 0,05$). Bu bulgu üzerinden duygusal yeterliği daha az olan annelerin çocuklarının ince motor becerilerinde gecikmeler olduğu söylenebilir.

Tablo 9.'da Beach Center Aile Yaşam Kalitesi Ölçeği'nin finansal yeterlik alt boyutu puan ortalamaları ile çocukların DGTT II dil gelişim, kaba motor, kişisel sosyal beceri sonuçları arasında istatistiksel olarak anlamli bir farklılık olmadığı ($p > 0,05$); finansal yeterlik puan ortalamaları ile çocukların ince motor sonuçları arasında ise istatistiksel olarak anlamli bir farklılık olduğu gör÷lmektedir ($p < 0,05$).

Tablo 9. DGTT II'nin alt gelişim alanları ile BCAYKÖ Finansal Yeterlik puan ortalamaları arasındaki Kruskal-Wallis H testi sonuçları

DGTT II Gelişim Alanları	Finansal Yeterlik	n	\bar{X}	Ortanca	Min	Max	ss	Sıra Ortalaması	H	p	İkili Karşılaştırma
Kişisel Sosyal	Normal	153	20,89	20	8	25	3,85	103,89	1,290	,525	
	Uyarı	15	20,66	20	13	25	3,86	99,97			
	Gecikme	34	19,91	20	11	25	4,41	91,44			
İnce Motor	Normal	150	21,18	20	8	25	3,65	107,58	6,483	,039*	1-2
	Uyarı	19	19,10	20	11	25	4,65	80,79			1-3
	Gecikme	33	19,51	20	11	25	4,40	85,79			
Dil Gelişim	Normal	126	20,89	20	9	25	3,62	102,1	1,171	,557	
	Uyarı	12	19,33	20	11	25	4,59	84,13			
	Gecikme	64	20,60	20	8	25	4,42	103,5			
Kaba Motor	Normal	164	21,01	20	8	25	3,71	105,2	3,784	,151	
	Uyarı	8	20,37	20	13	24	3,99	93,94			
	Gecikme	30	19,13	20	9	25	4,86	83,22			

* $p < 0,05$

Söz konusu farklılığın hangi gruplarda meydana geldiğini ortaya koymak amacıyla ikili karşılaştırma yapılmış ve finansal yeterlik alt boyutu ile çocuğun ince motor gelişim sonuçları arasında; normal ile uyarı ve gecikme olması arasında normal sonucun lehine anlamli bir farklılık olduğu gör÷lmektedir ($p < 0,05$). Bu bulgu üzerinden, finansal yeterliği daha az olan annelerin çocuklarının ince motor becerilerinde gecikmeler olduğu ifade edilebilir.

Tablo 10. DGTT II'nin alt gelişim alanları ile BCAYKÖ toplam puan ortalamaları arasındaki Kruskal-Wallis H testi sonuçları.

DGTT II Gelişim Alanları	BCAYKÖ Genel Toplam	n	\bar{X}	Ortanca	Min	Max	ss	Sıra Ortalaması	H	p	İkili Karşılaştırma
Kişisel Sosyal	Normal	153	87,68	87	59	105	11,07	104,7	2,296	,317	
	Uyarı	15	87,06	87	72	104	6,52	99,12			
	Gecikme	34	82,85	82	46	105	14,29	87,05			
İnce Motor	Normal	150	88,30	88	57	105	11,15	109,0	10,213	,004*	1-2
	Uyarı	19	81,00	80	46	96	11,48	66,89			1-3
	Gecikme	33	83,45	84	53	104	12,56	87,75			
Dil Gelişim	Normal	126	87,65	87	59	105	10,55	103,8	,470	,791	
	Uyarı	12	82,41	85	46	105	17,01	99,30			
	Gecikme	64	86,01	85	53	105	12,30	98,02			
Kaba Motor	Normal	164	87,75	87	46	105	11,24	105,6	5,925	,053	
	Uyarı	8	86,87	87	57	99	12,79	104,7			
	Gecikme	30	81,76	80	53	105	12,64	77,17			

* $p < 0,05$

Tablo 10.'da Beach Center Aile Yaşam Kalitesi Ölçeği'nin BCAYKÖ toplam puan ortalamaları ile çocukların DGTT II dil gelişim, kaba motor ve kişisel sosyal beceri sonuçları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı ($p>0,05$); BCAYKÖ toplam puan ortalamaları ile çocukların ince motor sonuçları arasında ise istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir ($p<0,05$).

Söz konusu farklılığın hangi gruplarda meydana geldiğini ortaya koymak amacıyla ikili karşılaştırma yapılmış ve BCAYKÖ toplam puan ortalamaları ile çocuğun ince motor gelişim sonuçları arasında; normal ile uyarı ve gecikme olması arasında normal sonucun lehine istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir ($p<0,05$). Bu bulgu temelinde, aile yaşam kalitesi daha düşük olan annelerin çocuklarının ince motor gelişimlerinde gecikmeler olduğu söylenebilir.

TARTIŞMA

Araştırma bulguları, çocuğun gelişiminin okul öncesi eğitim alma durumuna göre anlamlı düzeyde farklılaştığı sonucunu ortaya koymaktadır. Okul öncesi eğitim alan çocukların %64,5 oranında "normal", okul öncesi eğitim almayan çocukların ise %52,6 oranında "normal olmayan" gelişim gösterdikleri görülmüştür. Literatür incelendiğinde bu araştırma bulgusunu destekleyen çalışmalar mevcuttur. Şen ve arkadaşları (2010), üstdil becerileri analizi sonucunda, "Cümleyi Sözcüklerine Ayırma (CSA)", "Sözcüğü Hecelerine Ayırma (SHA)", "Verilen Sesle Başlayan Sözcüğü Bulma (BSB)" ve "Verilen Sesin Sonda Olduğu Sözcüğü Bulma (SSB)" işlemlerinde, okul öncesi eğitim alan çocukların daha iyi gelişim gösterdiğini bulmuşlardır. Kök ve arkadaşları (2005), yaptıkları çalışmanın sonucunda; okul öncesi eğitim alan çocukların psiko-sosyal, dil, motor ve bilişsel gelişimi diğer öğrencilere kıyasla daha iyi bulunmuştur. Anlık ve Dinçer (2005), okul öncesi eğitim kurumlarında farklı yaklaşımları barındıran eğitim programlarının kullanılması çocukların "problem çözme becerisi"ne ve "alternatif çözüm düşünme becerisi"ne etkisi olduğunu saptamışlardır. Okul öncesi eğitimin; çocukların gelişim alanlarını desteklemeye yönelik etkinlikleri barındırması, akran etkileşimine fırsat oluşturması, günlük yaşam becerilerinin kazanımına yardımcı olması ve bununla birlikte zengin uyaran sağlaması sonucunda çocukların gelişimini olumlu yönde etkilediği düşünülmektedir.

Annelerin öğrenim durumları ile çocukların gelişimi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Üniversite mezunu annelerin çocuklarının Denver II gelişim sonucuna göre en yüksek oranda (%61,5) "normal" gelişime, ilkokul mezunu annelerin çocukların en yüksek oranda (%67,7) "normal olmayan" gelişime sahip oldukları görülmüştür. Eğitim düzeyi arttıkça annelerin çocuk gelişimi ile ilgili güncel yaklaşımları takip edip çocuklarının gelişimi ile ilgili daha bilinçli bir şekilde ilerlemeleri ve ayrıca çocuklarına sağladıkları uyaran çeşidinin artması da bu farklılığın bir diğer sebebi olarak düşünülmektedir. Söz konusu bulgunun ilgili literatürü desteklediği görülmektedir. Canbolat (2017), 48-72 aylık çocukların sosyal beceri ve problem davranışları ile ebeveynlerinin duygusal zekâ düzeyleri ve yaşam doyumları arasındaki ilişkiyi incelediği araştırmanın sonucunda annenin öğrenim durumuna göre farklılık gösterdiği bulunmuştur. Yener (2014), çocukların sosyal beceri düzeyleri ile annenin öğrenim durumu arasında anlamlı bir farklılık gösterdiğini bunun yanısıra annenin eğitim seviyesi düştükçe "aşırı koruyuculuk", "ev kadınlığı rolünü reddetme", "karı-koca geçimsizliği" ve "baskı ve disiplin" tutumlarında artış olduğu saptanmıştır. Kuyucu (2012), çocukların akranlarına karşı gösterdikleri "duygusal ve davranışsal tepkiler" in "duygu anlama becerisi" düzeyinin, çocuğun okul öncesi eğitim alma süresine, cinsiyetine, kardeş sayısına, anne ve baba eğitim durumuna ve ailenin gelirin göre farklılık gösterdiğini bulmuştur. Atış Akyol (2015), anne öğrenim durumu değişkeni ile ilkokula hazırbulunuşluk alt boyutlarından

“matematik becerileri”, “fen becerileri”, “ses becerileri”, “zihinsel dil gelişimi”, “sosyal duygusal gelişim”, “fiziksel gelişim” alt boyutları arasında anlamlı farklılık olduğunu saptamıştır. Anne eğitim düzeyi arttıkça çocukların matematik beceri düzeylerinin arttığı; annesi yükseköğretim mezunu olanların ortaöğretim ve ilköğretim mezunlarına göre ses becerilerinde, zihinsel-dil gelişiminde, sosyal-duygusal gelişiminde daha iyi olduğu bulunmuştur. Ayrıca annesi üniversite mezunu olan çocukların, anneleri ilköğretim mezunu olan çocuklara oranla fen becerisinde ve fiziksel gelişimde daha iyi olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Anne öğrenim durumu değişkeni ile akran ilişkileri alt boyutu dışlanma davranışı arasında anlamlı farklılık görülmüştür. Bu farklılık annesinin öğrenim durumu ilköğretim olan çocuklar ile üniversite olan çocuklar arasında annesi üniversite mezunu olan çocukların lehine bulunmuştur.

Annelerin BCAYKÖ duygusal yeterlik puan ortalamaları ile çocukların DGTT II ince motor gelişim sonucu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu, DGTT II ince motor gelişim durumu “normal” olan çocukların annelerinin duygusal yeterlik puan ortalamalarının, DGTT II ince motor gelişim durumu “uyarı” olan çocukların annelerinin duygusal yeterlik puan ortalamalarına göre anlamlı derecede daha yüksek olduğu görülmüştür. Bir diğer ifade ile annenin duygusal yeterliği azaldıkça, çocuğun ince motor gelişimi olumsuz yönde etkileniyor. Şahinöz ve arkadaşlarının (2019), cezaevinde annesi ile birlikte kalan çocukların gelişimlerinin karşılaştırılması olarak değerlendirdikleri araştırmalarında; ince motor gelişim alanında takvim yaşına göre gecikme gösteren çocukların sayısı cezaevinde annesi ile birlikte kalanlarda daha yüksektir (n=12). Ayrıca cezaevinde annesi ile kalan çocukların ince motor gelişim alanından aldıkları AGTE puan ortalamalarının daha düşük olduğu görülmektedir (p>0,05). Büyüктаşkapu (2012), annelerin öz yeterlik algılarının orta düzeyde olduğunu, disiplin, öğretme ve oyun alanlarında kendilerini daha az yeterli hissettiğini; 1-3 yaş arasındaki çocukların en çok ince motor gelişimlerinde yetersizlik olduğunu, kaba motor, dil-bilişsel ve sosyal beceri-özbakım alanlarında ise yarıdan fazlasının gelişiminin yetersiz olduğunu saptamıştır. Yavuzer (2007)’e göre anne çocuk ilişkisinde ten temasının önemi büyüktür. Annenin kokusu, vücut ısısı, bebeği tutuş şekli bu ilişkide oldukça önemlidir. Özellikle 0-3 yaşta bu ilişkinin sağlanamaması, ilerleyen yıllarda çocukta bilişsel, duygusal, sosyal gelişim geriliklerine ve gecikmesine neden olabilmektedir. Annenin duygusal olarak yetersiz olmasının çocukla arasındaki ilgi ve iletişimi etkilemesi sebebiyle çocuğun gelişimini destekleyecek uygun davranış ve tutumları sergileyemediği düşünülmektedir.

Annelerin BCAYKÖ finansal yeterlik puan ortalamaları ile çocukların DGTT II ince motor gelişim sonucu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu, DGTT II ince motor gelişim durumu “normal” olan çocukların annelerinin finansal yeterlik puan ortalamalarının, DGTT II ince motor gelişim durumu “uyarı” olan çocukların annelerinin duygusal yeterlik puan ortalamalarına göre anlamlı derecede daha yüksek olduğu görülmüştür. Bir diğer ifade ile annenin finansal yeterliği azaldıkça, çocuğun ince motor gelişimi olumsuz yönde etkileniyor. 0-6 yaş döneminde çocuğun zengin uyaran barındıran ortamda büyümesi çocuğun gelişimine oldukça katkı sağlamaktadır. Ailenin düşük sosyo-ekonomik düzeye sahip olmasının çocuğun yaşının gerektirdiği bazı deneyimlerden uzak kalmasına neden olması sebebiyle gelişimsel olarak bazı becerileri daha geç kazandığı söylenebilir. Literatürde araştırma bulgusunu destekleyen çalışmaların olduğu görülmektedir. Avşar, İbiş ve Aktuğ (2017) çalışmasında 6-7 yaş grubu çocuklarının sosyo-ekonomik yapıları ile temel becerilerini karşılaştırmıştır. Araştırma sonucunda alt sosyoekonomik düzeye sahip olan ebeveynlerin çocuklarının büyük kas, lokomotor ve nesne kontrol becerilerinin, orta ve üst sosyo-ekonomik düzeye sahip ebeveynlerin çocuklarına oranla anlamlı oranda daha düşük olduğu bulunmuştur. Çömük Balcı ve arkadaşlarının (2015), okulöncesi dönemi çocukların ince motor becerilerine çevrenin etkilerini inceledikleri araştırmanın sonucunda yüksek sosyo-ekonomik düzey ile çocukların ince motor becerileri

korele çıkmıştır. İşmen (2004)'in, kendisinin geliştirdiği "Aile İçi Çocuk İstismarı Ölçeği"ni kullandığı ve evrenini lise öğrencilerinin oluşturduğu araştırmada; "Gelişimi destekleme" alt boyutunda ailenin gelir düzeyi açısından fark olduğu saptanmıştır. Bunun yanı sıra, Baykan ve arkadaşları (1995), farklı sosyo ekonomik düzeyde ailelere sahip çocukların "psiko-motor" ve "sosyal-duygusal" gelişim durumları arsında belirgin fark olmadığını bulmuştur. Bulgulara ait farklılıkların çalışmaların örneklem gruplarındaki farklılıklardan kaynaklanmış olabileceği düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Alniak, Ş., ve Dinçer, Ç. (2005). Farklı eğitim yaklaşımları uygulayan okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden çocukların kişiler arası problem çözme becerilerinin değerlendirilmesi, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 38(1):149-166.
- Andrews, F.M., and Withey, S.B. (1976). *Social indicators of well-being*. New York: Plenum Press.
- Anlar, B., ve Yalaz, K. (1996). Denver II gelişimsel tarama testi Türk çocuklarına uyarlanması ve standardizasyonu. Hacettepe Çocuk Nörolojisi Gelişimsel Tıp Araştırmaları Grubu. Ankara.
- Aslan, S., ve Alparlan, Z. (1999). Çocukluk örselenme yaşantıları ölçeğinin bir üniversite öğrencisi örnekleminde geçerlik, güvenirlik ve faktör yapısı, *Türk Psikiyatri Dergisi*, 10(4):275- 285.
- Atış Akyol, N. (2015). Okul öncesi eğitim kurumuna devam eden 5 yaş çocuklarının akran ilişkileri ile ilkokula hazır bulunuşluk düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Avşar, S., İbiş, S. ve Aktuğ, Z.B. (2017). 6-7 Yaş Grubu Erkek Öğrencilerin Sosyo-Ekonomik Düzeyleri ile Temel Motor Beceriler Arasındaki Farkın İncelenmesi, *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*, 8(2):145-153.
- Baykan, S., Temel, F., Ömeroğlu, E., Bulduk, S., Ersoy, Ö., Avcı, N., ve Turla, A. (1995). Ankara'da farklı sosyo-ekonomik düzeydeki 0-6 yaş çocuklarının gelişim durumlarının incelenmesi üzerine bir araştırma. Ankara: Ders Aletleri Yapım Merkezi Matbaası.
- Bee, H.L., Barnard, K.E., Eyres, S.J., Gray, C.A., Hammond, M.A., and Spietz, A.Z. (1985). Prediction of IQ and language skill from perinatal status, child performance, family characteristics, and mother-infant interaction, *Child Development*, 53(5):1134-1156.
- Belsky, J. (1980). Child maltreatment: An ecological integration. *American Psychologist*. 35:320-335.
- Bernstein, D.P., Fink, L., and Handelsman, L. (1994). Initial reliability and validity of a new retrospective measure of child abuse and neglect, *American Journal of Psychiatry*, 151:1132-1136.
- Bracha, Z., Perez, F., Gerardin, P., Perriot, Y., Rosque, F., Flament, M., Leroux, M., Mazet, P. and Carter, A. (2004). A French adaptation of the infant-toddler social and emotional assessment, *Infant Mental Health Journal*, 25(2):117-129.
- Büyüктаşkapu, S. (2012). Annelerin Özyeterlik Alguları ile 1-3 Yaş Arasındaki Çocuklarının Gelişimleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(1):18-30.
- Campbell, A., Converse, P.E., and Rodgers, W.L. (1976). *The Quality of American Life*. New York: Russell Sage Foundation.

Canbolat, N.A. (2017). Okul öncesi dönem çocuklarının sosyal beceri ve problem davranışları ile ebeveynlerinin duygusal zekâ düzeyleri ve yaşam doyumları arasındaki ilişkinin incelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.

Cicchetti, D., and Lynch, M. (1993). Toward an ecological/transactional model of community violence and child maltreatment: Consequences for children's development. *Psychiatry*, 53:96-118.

Comuk Balcı, N., Bayoğlu, B., Tekindal, M.A., Kerem Gunel, M., and Anlar, B. (2016). Screening preschool children for fine motor skills: environmental influence, *The Journal of Physical Therapy Science*, 28(3):1026-1031.

Diaz, A., Simantov, E., and Rickert, V. (2002). Effect of abuse on health: Results of a national survey. *Archives of Pediatrics and Adolescent Medicine*. 156:811-817.

Israel, G.D. (1992). *Determining sample size*. University of Florida.

İşmen, AE. (2007). Aile İçi Çocuk İstismarı Ölçek Geliştirme, *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1: 207-221.

Kaplan, S., Pelcovitz, D., and Labruna, V. (1999). Child and adolescent abuse and neglect research: a review of the past 10 years. Part 1: Physical and emotional abuse and neglect, *Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry*, 38:1214-1222.

Kök, M., Tuğluk, M.N., ve Bay, E. (2005). Okul öncesi eğitimin öğrencilerin gelişim özellikleri üzerindeki etkisinin incelenmesi, *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11:294-303.

Kuyucu, Y. (2012). Duyguları anlama becerileri farklı düzeydeki çocukların (60-72 ay) akranlarına karşı gösterdikleri duygusal ve davranışsal tepkilerinin incelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya.

Masalıcı, A.D. (2000). Aile içi etkileşimlerle çocuğun saldırganlık düzeyi ve uygun davranışının karşılaştırılması, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.

Meral, B.F. (2011). Gelişimsel yetersizliği olan çocuk annelerinin aile yaşam kalitesi algılarının incelenmesi, Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi, İzmir.

Meral, B.F., ve Cavkaytar, A. (2013). Beach center aile yaşam kalitesi ölçeğinin Türkçe uyarlama, geçerlik ve güvenilirlik çalışması (Turkish adaptation, validity and reliability study of the beach center family quality of life scale), *Eğitim ve Bilim (Education and Science)*, 38(170):48-60.

Öz, İ. (2003). Çocuk ve Aile. Ankara: Kök Yayıncılık.

Şahin Dağlı, F. (2017). Aile içi iletişim: Ailelerin çocuk yetiştirme tutumları ve olumlu ebeveynlik, (Editör) Gökçay, G., Beyazova, U.: İlk beş yaşta çocuk sağlığı izlemi. İstanbul: Nobel Tıp Kitabevleri.

Şahinöz, A., Sağın Küçük, N., Çuhacı Çakır, B., Kara Uzun, A. ve Durualp, E. (2019). Cezaevinde Annesi ile Birlikte Kalan Çocukların Gelişimlerinin Karşılaştırılması Olarak Değerlendirilmesi, *Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Mecmuası*, 72(1):66-75.

Şen, S., Çiçekler, C.Y., ve Yılmaz, R. (2010). Okul öncesi kurumlarına devam eden ve etmeyen 5-6 yaş çocukların üstdil becerilerinin incelenmesi, *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 29(2):37-54.

Ünver Bağcıoğlu, G. (2015). Gelişimle ilgili temel kavramlar, gelişimin temel ilkeleri ve gelişimi etkileyen faktörler, (Editör) Ulusoy, A.: *Gelişim ve Öğrenme Psikolojisi*. Ankara: Anı Yayıncılık.

Yalaz, K., Anlar, B.U., ve Bayoğlu, B. (2016) *Denver II gelişimsel tarama testi*. 2. Basım. Ankara: Gelişimsel Çocuk Nörolojisi Derneği.

Yavuzer, H. (2007). *Ana-baba ve çocuk*. İstanbul: Remzi Kitabevi.

Yavuzer, H. (2008). *Çocuğunuzun ilk 6 yılı*. İstanbul: Remzi Kitabevi.

Yener, P. (2014). Okul öncesi eğitimi alan 60 ay ve üzeri çocukların sosyal beceri düzeyleri ile annelerinin çocuk yetiştirme tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.